

Konsulat Gen. w CHARKOWIE

dnia 8. II. 1930 r.

L. 57/Tj.

ŚCIŚLE TAJNE!**Trzymać pod zamknięciem**Samolikwidacja Ukraińskiej Autokefalej
Prawosławnej Cerkwi.

Tak zwana Ukraińska Autokefalna Prawosławna Cerkiew /przezywana też potocznie "Lipkowską" lub "Samoświacką" / była od samego początku jej istnienia niechętnie i b. podejrzliwie traktowana przez władze radzieckie.

Jest faktem niezaprzeczalnym, że pod presją tych władz nastąpiło w lecie r. 1927 usunięcie od kierownictwa UAPC jej pierwszego metropolity i głównego założyciela LIPKOWSKIEGO, który od czasu pierwszej rewolucji rosyjskiej r. 1917 był głównym promotorem ukrainizacji Cerkwi Prawosławnej na UKRAINIE i położył w tym kierunku niezaprzeczalnie wielkie zasługi.

Można uznać za stwierdzone, że w łonie UAPC, szczególnie na kierowniczych stanowiskach organizacyjnych, znalazło się niemało patriotów ukraińskich, b. działaczy narodowościowo-niepodległościowych, eks-oficerów petlurowskich i wybitniejszych osób z ukraińskiej antysowieckiej inteligencji.

Głównym świeckim działaczem UAPC był też od samego jej początku, aż do aresztowania pod koniec r. 1929 - znany Włodzimierz CZECHIWSKIJ, eks-premjer jednego z rządów UNR / o zabarwieniu zresztą mocno radykalnym/.

W jesieni r. 1929. gdy GPU ukraińskie dokonało w KIJOWIE i innych miejscowościach UKRAINY masowych aresztowań politycznych, wykrywając - według swego oficjalnego komunikatu z listopada ub. r. - szeroko rozgałęzione kontrrewolucyjne organizacje nacjonalistów ukraińskich, dawnych członków ukraińskich partyj socjalistów-rewoluconistów, socjalistów-federalistów i innych, tak zwaną "Spółkę Wyzwolenia UKRAINY"/"SWU"/ i "SUM" /Związek Ukraińskiej Młodzieży/ - aresztowano W. CZECHIWSKIEGO i szereg innych osób, zajmujących wybitniejsze stanowiska w hierarchji UAPC.

Wymieniony komunikat GPU i liczne bardzo głośy w prasie

radzieckiej przypisały UAPC poważną rolę w przygotowaniu kontrrewolucji nacjonalistycznej na UKRAINIE, z celem obalenia rządów radzieckich i stworzenia samodzielnej demokratycznej Republiki Ukrainskiej - wszystko to przy poparciu bezpośrednim antysowieckiej emigracji narodowościowej i państw obcych, imperjalistycznych sąsiadów i wielkich mocarstw.

W ten sposób szykujący się od listopada r.ub. i zapowiedziany na marzec r.b. wielki proces polityczny "SWU" /sprawa prof. JEFREMOVA, W. CZECHIWSKIEGO i tow./ - ma być jednocześnie właściwie też procesem UAPC.

W podobnej sytuacji politycznej, przy jednoczesnym, niezwykle intensywnym rozwijaniu od końca r.ub. ogólnej akcji antyreligijnej, UAPC znalazła się faktycznie w bardzo trudnym położeniu i w szeregach jej członków musiały powstać pewne nowe prądy - nie bez dodatkowego jeszcze specjalnego nacisku i wpływu władzy i partji bolszewickich, dążących do zdeorganizowania i zdemoralizowania tej bądź co bądź swego rodzaju twierdzy nacjonalizmu ukraińskiego.

Widowym b. znamienym objawem tego stanu rzeczy jest zaszła przed kilkoma dniami t.zw. "samolikwidacja" UAPC, co do której narazie trudno może wypowiedzieć się ostatecznie.

Faktyczna, opublikowana w prasie strona "samolikwidacji" przedstawia się następująco:

W dniach 28 - 29 stycznia r.b. odbył się w KIJOWIE nadzwyczajny Sobór UAPC, przy udziale jej przedstawicieli ze wszystkich okręgów i parafij, pod przewodnictwem metropolity UAPC BORECKIEGO i jego zastępców, biskupów OKSIJUKA i MALUSZKIEWICZA.

Sobór ten, po wysłuchaniu sprawozdania naczelnych władz UAPC i sprawozdań o bieżącym położeniu tej Cerkwi, przyjął rezolucję charakteru likwidacyjnego, niewątpliwie zadawalającą w wysokim stopniu władze radzieckie. Omawiając tę rezolucję, oficjalny organ WUCWK UKRAINY "WISTI" stwierdza, że nadzwyczajny Sobór UAPC przyznał publicznie następujące ważne momenty:

1/ UAPC, w ciągu swego 10-letniego istnienia, była jawnie antysowiecką kontrrewolucyjną organizacją;

- 2/ kierownicze organy UAPC wykazały siebie w całości, jak też co do poszczególnych osób, jawnie niecerkiewnymi, lecz nacjonalistyczno-politycznymi, kontrrewolucyjno-antysowieckimi akcjami;
- 3/ UAPC stała się synonimem kontrrewolucji na UKRAINIE, ponieważ dla większości kierowników tego Kościoła "cerkiewność" była tylko zewnętrzną formą, pokrywającą kontrrewolucyjną treść sprawy;
- 4/ samej UAPC nigdy nie zdawało się, żeby mogła stać się prawdziwym Kościołem Chrystusowym, wolnym i dalekim od swoistego nacjonalistycznego, szowinistycznego politykowania;
- 5/ w łonie UAPC znajdowali się ludzie zupełnie niewierzący, którzy tem niemniej odegrywali bardzo czynną rolę, wykorzystując Kościoła dla celów politycznych;
- 6/ UAPC w całości była organizacją nacjonalistyczno-polityczną i kontrrewolucyjną, wyraźnym składnikiem "Spółki Wyzwolenia UKRAINY".

W tejże rezolucji Sobór UAPC postanowił zlikwidowanie całej hierarchicznej organizacji UAPC i jej biskupów postanowił obniżyć do roli zwykłych proboszczów; tak, że odtąd wszystkie poszczególne parafje UAPC stają się samodzielnymi i niezwiązanymi wzajemnie przez jakąkolwiek bądź organizację.

W ten sposób rozbicie UAPC stało się już faktem dokonanym i niewątpliwie przesądza w b. dużym stopniu upadek ukrainizacji Cerkwi Prawosławnej wogóle, gdyż usamodzielnione niezorganizowane parafje najprawdopodobniej w jednych wypadkach upadną wogóle, w innych zaś zostaną wchłonięte przez najsilniejszy na UKRAINIE odłam prawosławnej Cerkwi - Synodalną Ukraińską Cerkiew.

Chociaż opisane powyżej faktyczne zlikwidowanie UAPC, jako samodzielnego Kościoła, niewątpliwie musi być w dużym stopniu dziełem rąk sowieckich - jednakże nie jest wykluczona też możliwość, iż pewien odłam dotychczasowych członków UAPC poszedł na to również z innych względów, a mianowicie postanowił spróbować ocalić chociażby częściowo ukrainizację Cerkwi, przez jawne "samobi-

czowanie" i przyznanie się do win względem władzy rad - w obawie przed gorszymi jeszcze, ewentualnymi konsekwencjami procesu "SWU". Podobne nastawienie, ze strony szczerze wierzących i pragnących mieć posługę duchowną w języku ojczystym, przebija się jak gdyby między wierszami wyżej omówionej rezolucji Soboru i zostało zaznaczone nawet, w pewnym stopniu, w głosie oficjalnych "WISTEJ" /art. "Pod maską" z dn. 7.II.r.b./.-